

Jpravništvo. Ljubljana, Knafljeva 3
Telefon šte. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelak. Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor. Grojski trg št. 7.
Telefon št. 2455.
Podružnica Celje. Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.
Računi pri očišč. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga št. 78.180,
Wien št. 105.241.

JUTRO

zhajo vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 3, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126, Maribor,
Grojski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Šrossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo

Nič slepomišenja

Naš uvodnik »Nezdrava taktika« je zbudil v Jugoslaviji mnogo pozornosti in dal povoda za nove polemike.

V tem članku kakor ob mnogih drugih prilikah smo poudarjali, da ostajamo zvesti ideji narodnega edinstva, ker ničesar ne more omajati našega prepričanja o usodni povezanosti Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki nujno nalaga, da našo skupno državo Jugoslavijo čuvamo in krepiamo kot edino zaščitnico naše neodvisnosti in svobode ter edinega garanta naše narodne bodočnosti. Sprejeli smo sporazum od 26. avgusta kot dejstvo, s katerim moramo kot realni politiki računati. Opetovano smo naglašali, da pri vseh pridržkih, ki jih morda imamo glede načina tega sporazuma in glede njegovega praktičnega izvajanja, odločno stojimo na stališču, da je treba sedaj urediti banovine Hrvatske z obeh strani lojalno izvesti in da smo najodločnejši nasprotniki vsakega izigravanja, ki bi moglo povzročiti našemu narodu in naši državi samo še težje potrese. Že ko smo stopili v volilno borbo na dr. Mačkovi listi smo se zavzemali za temeljno preureditev naše države v smislu najhujših samouprav in obnove demokracije. Doprinesli smo svoj skromen, ne baš lahek delež, da je bila politika sporazuma in obnove Jugoslavije na novih temeljih zmagovita pri volitvah 11. decembra.

Nastanek banovine Hrvatske postavlja na dnevni red preureditev ostale države po sličnih načelih. Ako je banovina Hrvatska postala državnopravna enotna hrvatskega narodnega značaja in predstavlja novo organizirano »domovino Hrvatov«, potem se avtomatično pojavlja program za organizacijo ostalega dela Jugoslavije po istih načelih. Banovini Hrvatski morata slediti banovina Slovenija in banovina Srbija. Država dobiva novo strukturo in tisti, ki mislijo, da je poleg banovine Hrvatske in banovine Slovenije mogoče Srbe nagovoriti, da svoje ozemlje razdelijo na več banovin, se po našem prepričanju varajo. Nesporo bo morala tudi bodoča banovina Slovenija dobiti široke samoupravne kompetence. Mi smo njih obseg označili z ono mejo, kjer se srečujejo posebni slovenski in splošni državni interesi. Te kompetence bodo administrativnega in zakonodajnega značaja. Tudi o tem ne more biti spora.

Problem nastaja pri vprašanju, ki smo ga povsem točno opredelili. Mi smo odkriti nasprotniki izolacije Slovenije. Smatramo, da je v življenjskem interesu našega slovenskega rodu, da se njegove politične, narodne in kulturne, a posebno še gospodarske zveze z ostalimi deli države in naroda ne pretrgajo in ne oslabijo, temveč uredijo tako, da se bo mogla Slovenija razvijati v polni skladnosti z ostalo Jugoslavijo. Nihče ne more oporekati, da je tu cela vrsta vprašanj, ki zaslužijo najtemeljitejšo razpravo v javnosti in se ne morejo kabinetsno reševati. V tej zvezi je potrebno in koristno čuti vsako resno mišljenje in paziti na posledice vsakega ukrepa. Kar se bo sedaj zgodilo, to bo v svojih posledicah vplivalo na celokupni naš narodni razvoj, v dobrem ali pa tudi v slabem smislu. Besedo imajo ne samo politični ljudje, temveč tudi naši gospodarstveniki, naši socialni in drugi javni delavci, ker ta stvar je narodna in ne strankarska. Zabeležili smo zato, da naši gospodarski krogi svariijo pred vsako prenapetostjo. Opozorili smo opetovano na kompliciranost finančnogospodarskega problema in vztrajamo na stališču, da nobena stranka sama za sebe nima pravice, ne politične, ne moralne, reševati bodočo ureditev odnosov v banovini Sloveniji in Slovenije napram državi.

Kar se še posebej finančno gospodarskega vprašanja tiče, se razume po sebi, da bo tudi tu prišlo do daleko sežne avtonomije ne le banovine Hrvatske, temveč tudi ostalih edinic. Toda nikdo ne bo zanikal, da je ravno ta problem za našo banovino posebno kompliciran. Ze zaradi njene gospodarske in socialne strukture, ker bomo edina pokrajina, katere kmetijska produkcija je nezadostna in kjer je obrtno-industrijska proizvodnja v mnogem merodajna za življenjski standard našega naroda. Preko tega dejstva se z nobeno frazo ne pride in le neopravičljiva lahkomišelnost si more upati napadati vsakogar, ki v tem pogledu zahteva, da se stvari do kraja premislijo, preden se postavi definitivni program za ureditev naših odnosov napram ostalim edinam države in napram državi sami. Le površno more prezreti, da se bo v novi strukturi države razvijala nova regionalna samozavest in težnja za čim večjo avtarkijo, ne samo na političnem in kulturnem, temveč ravno tako in morda še posebno na gospodarskem polju. Uverjeni smo, da se bo

Mirovni poziv iz Haaga

Belgijski kralj in nizozemska kraljica ponujata Angliji, Franciji in Nemčiji svoje posredovanje za ustavitev vojne

Haag, 7. nov. s. Sinoči, kasno zvečer je nenadno dospel v Haag belgijski kralj Leopold v spremstvu zunanjega ministra Spaaka. Kralj Leopold je imel do pol dveh zjutraj razgovor s holandsko kraljico Villemo, istočasno pa sta konferirala belgijski in holandski zunanji ministri. Obisk belgijskega kralja je prišel za javnosti popolnoma nepričakovano, o razgovoru ni bilo izdano nobeno uradno poročilo. Mislijo, da je predmet razgovorov okrepitev sodelovanja med Belgijo in Holandsko v sedanjem položaju. Nekateri današnji danški časopisi poročajo, da je konferenca v zvezi s koncentracijo nemškega vojaštva na belgijski in holandski meji.

Haag, 7. nov. AA. Konferenca holandskega in belgijskega zunanjega ministra je trajala ponoči poldrugo uro. Proti pričakovanju se bo kralj Leopold zadržal še danes ves dan v Haagu.

Razgovori končani

Amsterdam, 7. nov. br. Obisk belgijskega kralja Leopolda, o katerem so se šele davi po Haagu in vseh Nizozemskih razširile prve vesti je naravnost presenetil politične kroge. Kakor znano sta se kralj Leopold in kraljica Viljemina sestala že sredi. Njuni razgovori so trajali vse do 2.45 zjutraj. Deloma sta jima prisostvovala tudi nizozemski in belgijski zunanji ministri. Danes dopoldne sta se kralj in kraljica ponovno sestala v gradu Nordinde. Tudi tokrat sta se njunega razgovora udeležila tudi oba zunanja ministra. Kakor se zatrjuje, se kralj Leopold v spremstvu zunanjega ministra Spaaka nočej vrne v Bruselj.

Kar se tiče vprašanj, na katere so se nanašali razgovori obeh suverenov, krožijo v političnih krogih razne verzije. Zvečer izdani kratki uradni komunikati pravi, da so se razgovori nanašali na nekatere probleme v zvezi z mednarodnim položajem. Poluradno je bilo k temu dodano, da sta kralj in kraljica govorila o vprašanju, ki so v zvezi s konvencijo osliskih držav ter da sta govorila tudi o najtežnjem sodelovanju Nizozemske in Belgije, ki si skupno prizadevata, da bi ohranili svojo neodvisnost in nevtralnost.

Nemške informacije

Berlin, 7. nov. AA. DNB poroča iz Bruslja: Nenadno potovanje belgijskega kralja in belgijskega zunanjega ministra v Holandijo ne pomeni velikega presenečenja samo za belgijsko javnost, temveč tudi za belgijske vladne kroge. Kralj Leopold in zunanji minister Spaak sta odpoštovala, kolikor je znano, brez vsakega spremstva z avtomobilom v Holandijo. V zunanjem ministrstvu izjavljajo danes, da jim ni bilo nič znanega o bližnjem potovanju kralja Leopolda, ter celo izražajo dvom, da bi bil sam zunanji minister Spaak, ki se je večeraj popoldne udeležil seje vlade, bil obveščen o tem načrtu. Ni znano niti to, ali se je kralj Leopold šele v začetnem trenutku odločil za svoj obisk pri holandski kraljici, ali pa je to že prej nameraval. O namenu tega potovanja ni mogoče dobiti nobenih točnih podatkov. V belgijskih uradnih krogih pravijo, da je sestanek v Haagu treba spraviati v zvezi s konferenco poglavarjev severnih evropskih držav, ki je bila pred 14. dnevi v Stockholmu. V teh krogih so prepričani, da je glavni predmet razgovorov sedanji mednarodni položaj, v prvi vrsti pa naglašajo, da se ti razgovori ne bodo nanašali na morebitno belgijsko-holandsko vojaško zvezo.

Zbiranje nemških čet ob holandski meji

Amsterdam, 7. nov. j. V obmejnih holandskih krajih vlada čedalje večje vznemirjenje zaradi koncentracije nemških čet vzdolž vse holandske meje. Čete ob holandski meji tvorijo odredi, ki so se borili že na Poljskem in se zdaj večinoma preko severne Nemčije prevažajo na zapad. Holandski listi poročajo, da so po zanesljivih informacijah doznali, da tvorijo jedro nemške armade ob holandski meji v prvi vrsti divizije tankov in motorizirane čete

v tej zvezi pokazal pomen jugoslovenske misli v novi luči, ker bo vsenarodna ideja morala skrbno zbirati in jačati sredotočne težnje našega naroda in zavest njegove solidarnosti.

Moramo reči, da smo globoko razočarani nad načinom, kako se z druge strani vodi diskusija o teh življenjskih vprašanjih naroda in države. Prišli smo tako daleč, da je že Frtaučku Gustl dobil besedo, dočim molčijo tisti, ki so prvi poklicani, da povedo, kaj mislijo. Tudi članki, ki jih je priobčil »Slovenec« v preteklem tednu, potrjujejo, da se nezdrava taktika nadaljuje. Ker smo zabeležili svarilo gospodarskih krogov, da se stvari ne prenapetijo, nas »Slovenec« obsipa s klevetami, češ da smo s tem odkrili svoje sovraštvo proti slovenskim samoupravam. Interesantno pa je, da sam ni smatral za potrebno zabeležiti mnenje enega svojih bivših prvih mož, dr. Gosarja, ki se zavzema za to, da naj se takoj prenesejo na banovino Slovenijo vse kompetence, ki pripadajo banovini Hrvatski. Torej »Slovenec« ni dr. Gosarjevega mnenja. Zakaj pa potem napada vse tiste, ki svariijo pred naglico, da so sovražniki slovenske samouprave?

pod poveljstvom generala Blaskowitza. Posebno značilno je, da so bile čete spravljene na holandsko mejo s tolikšno naglostjo, da zanje niso mogli pravočasno pripraviti taborišč in prenočujejo čete večinoma na prostem.

Razširjenje obsednega stanja na Nizozemskem

Amsterdam, 7. nov. br. Obsedno stanje, ki je bilo proglašeno že pretekli mesec, je bilo danes z novimi ukrepi razširjeno na nadaljnjih 300 krajev v severni Nizozemski.

Kakor zatrjujejo, bodo v kratkem racionalizirali porabo bencina. Kmetijska produkcija pa bo organizirana tako, da bodo prebivalstvu zagotovili zadostne količine najnujnejših življenjskih potrebščin, tako da ne bo treba uvajati posebnih ukrepov za racionalizacijo prehrane prebivalstva. Predvsem oblasti ne mislijo uvesti izkaznic za kruh in ne odrediti peke tako zvanega vojnega kruha.

Mirovna ponudba

Haag, 7. nov. s. Holandska kraljica Viljemina in belgijski kralj Leopold sta danes poslala vladam Nemčije, Francije in Anglije telegrame naslednje vsebine:

»V tem resnem času napetosti in vojne na zapadu sva prepričana, da

morava povzdigniti še enkrat svoj glas za mir, preden ne izbruhne vojna v vsej svoji sili. Pred nekaj časa so se vojnojoče države izrazile, da niso nasprotne pristati na pravično podlago za mir. Če je to zanje sprejemljivo, se jim stavlja z vsemi silami na razpolago, da nama sporoče svoje predloge in da se v duhu prijateljskega sporazuma doseže sprava. Zdi se nam, da je to naloga, ki jo morava izpolniti in da z ozirom na dobre odnose z vsemi sosedi lahko ponudiva svojo službo za posredovanje. Če bo to sprejeto, bova z vsemi sredstvi delala za vzpostavitev miru, v dobrobit naših narodov vsega sveta. Upava, da bo najina ponudba sprejeta in da bo tvorila prvi korak k trajnemu miru.«

Prvi angleški odgovor

London, 7. nov. s. K mirovni poslanici holandske kraljice in belgijskega kralja izjavljajo v angleških političnih krogih, da sicer cenijo prizadevanje obeh suverenov in da bo vlada njuno pobudo gotovo skrbno proučila, da pa sta ministrska predsednika Chamberlain in Daladier že ponovno povedala svoje mnenje o vzrokih za začetek vojne in o pogojih za pravičen in trajen mir.

Angleški vojni cilj: „ustvaritev novega sveta“

Programatičen govor zun. ministra lorda Halifaxa
Novi ostri napadi na nemški režim

London, 7. novembra. AA (Reuter) Zunanji minister lord Halifax je imel danes govor po radiu. V njem je naglasil, da je Velika Britanija pripravljena zagotoviti, kolikor je to v človeških močeh, da se v Evropi nikdar več ne ponovi žaloigra vojne. V svojem govoru se je iskreno dotaknil dveh vprašanj: 1. kaj je stvarni cilj angleške borbe in 2. ali Velika Britanija smatra, da bo z zmago doseгла svoj cilj.

Glavni cilji Velike Britanije, ki jih je omenjal lord Halifax, so naslednji:

1. ustvarjenje novega sveta, s katerega bi se izkoreninili oboroženi spopadi.
2. sodelovanje vseh narodov na podlagi enakopravnosti, samospoštovanja in medsebojne strpnosti.
3. poiskanje sredstev, s pomočjo katerih bi se spravile v sklad potrebe, ki so jih povzročile spremembe, ob prepričanju, da splošni mir ne more biti vzpostavljen s grobo silo.

Halifax je omenjal tudi namen Velike Britanije, da kolikor mogoče popravi škodo, ki jo je Nemčija prizadejala svojim šibkejšim sosedom. Izjavil je, da bodo vsi narodi morali od svoje strani prispevati k novemu redu na svetu, ki ga ima on pred očmi.

Halifax je omenjal izjavo ministrskega predsednika Chamberlaina, ki jo je dal na dan, ko je se začela vojna, to je 3. septembra t. l. in v kateri je naglasil, da se Velika Britanija bori proti nasilju, verolomstvu, krivici, zatiranju in preganjanju. Te besede — je naglasil lord Halifax — čedalje bolj odgovarjajo na vprašanja, ki se postavljajo sama od sebe. Mi se borimo za svobodo, borimo se za mir. Branimo pravice vseh narodov, da žive svoje lastno življenje. Borimo se proti temu, da bi se uporabljala groba sila. Borimo se proti kršitvi pogodb in dane besede. Prepričani smo se, da v Evropi ne more biti miru, dokler Nemčija ne preneha s svojimi napadi. V skladu s tem mora biti naš sklep ne samo, da se v bodočnosti ne smejo več ponoviti iste kršitve, ki jih je Nemčija začela nad Evropo v zadnjih nekaj letih, temveč tudi, da kolikor je to mogoče,

popravimo škodo, ki jo je Nemčija postopno povzročila svojim šibkejšim sosedom. K uresničenju tega cilja moramo težiti tem odločneje, ker vemo za surovo in nasilno preganjanje ljudi, ki so v rokah brezsrčnih v Nemčiji. Zato se mi bori, da bi vladali zakoni in človekoljubje v odnosih človeka do človeka in v odnosih velike skupnosti civiliziranih držav.

Pri tem pa se nam vsiljuje drugo vprašanje. Ali moremo zares smatrati kot sigurno, da bomo z zmago fizične sile v tem spopadu mogli doseči svoj cilj? Ministrski predsednik je izjavil, da mi ne stremimo za nobenim maščevalnim mirom in da nimamo nobenih zemeljskih zahtev ali teritorialnih ambicij. Toda mi smo odločeni, da se v Evropi ne ponovi ta žaloigra, v kolikor je to v ljudski moči. S tem ciljem

Ogromno angleško posojilo

Seji lordske in poslanske zbornice v Londonu — Važne izjave ministrov — Pooblastilo za posojilo v znesku 60 milijard dinarjev — Zaplenjeno blago

London, 7. nov. s. V lordski zbornici je danes minister za Indijo lord Zetland izrazil v imenu vlade globoko obžalovanje, da pogajanja med zastopniki indijske kongresne stranke in muslimanske lige niso uspela. Stare zveze Anglije z Indijo narekujejo Angliji obveznosti, da se ne more popolnoma desinteresirati na obliki bodoče vladavine v Indiji. Razgovori, ki jih je imel indijski podkralj z zastopniki strank so tudi pokazali, da bi bile zahteve indijske kongresne stranke nesprejemljive za velike dele prebivalstva v Indiji. Angleška vlada pa slej ko prej vztraja na deklaraciji iz leta 1926, da mora Indija dobiti statut dominiona. V debati so zastopniki opozicije izrazili obžalovanje radi neuspeha pogajanj z indijskimi strankami in izrazili upanje, da se bodo ta obnovila.

nančno-gospodarskem sistemu, s katerim moramo računati. Sem spadajo problemi davka na poslovni promet, trošarinske avtonomije in sploh vprašanje, ali naj bo bodoči finančno gospodarski odnosov banovine do državne celote zasnovan na sistemu kvote in tangente ali pa dobro premišljene razdelitve davčnih virov, pri čemer je seveda samo po sebi umevno, da banovine s širokim samoupravnim delokrogom in samostojnimi zakonodajnimi in administrativnimi kompetencami ne bodo mogle biti zadovoljne samo z avtonomijo glede neposrednih davkov, kakor se v nekkih krogih morda misli.

Mi se za danes zadovoljujemo s to repliko na »Slovenčeve« članke. Na čisto strankarsko politična podtikanja, potvarjanja zgodovinskih dejstev, partizanska obračunavanja ne moremo odgovoriti tako, kakor zaslužijo. Nas sicer srbijo prsti, toda še vedno nismo obupali, da bo diskusija o ureditvi bodoče banovine Slovenije vendarle tudi na oni drugi strani krenila v stvarnejšo smer, tako kakor se spodobi problemu, od katerega rešitve je v mnogem odvisen celokupni razvoj naše države in še posebej nas Slovencev.

pred očmi bomo uporabili ves svoj vpliv, da bomo, ko bo prišel čas, zgradili nov svet, v katerem narodi ne bodo dopustili nezdravega oboroženega tekmovanja, s katerim bi se demantirale njihove nade za boljše življenje in njihovo upanje, da ne bodo pahneni v nove težave.

Kakšen naj bo novi svet

Novi svet, za katerim mi težimo, bo obsegal sodelovanje vseh narodov na temelju ljudske enakopravnosti, samospoštovanja in vzajemne strpnosti. Mi bomo razmišljali o mnogih stvareh, ki temelje na mednarodnih stikih v socialnem, političnem in gospodarskem pogledu in bomo našli sredstva, s pomočjo katerih bomo spravili v sklad potrebe, izzavane s spremembami v stalno spreminjivem svetu, da bi vse zavarovali pred rušenjem splošnega miru z uporabo sile. Vsi narodi bodo morali od svoje strani prispevati k temu redu, ki ga bomo skušali ustvariti. Nimamo nobene ideje o tem, kakšna bo oblika povojnega sveta. Mi ne vemo okoliščin, v katerih se bodo sovražnosti končale. Niti materiala, ki ga bomo imeli na razpolago za gradbo mirovne zgradbe. So, ki verujemo, da more, ti do novega reda samo na ta način, če se narodi v določeni meri odrečejo svojim suverenim pravic, da bi s tem pripravili pot za neko višjo organsko zvezo. Toda če se na ta način zbuja up, da se bo ustvaril resnični mednarodni sistem izven okvira neodvisnih držav, potem moramo mi iz volje naroda, ki edini lahko podeli temu edinstvu življenje, to storiti.

Končno se je baval lord Halifax s kritiko in rekel: Pot, po kateri hočemo iti, je morda dolga. Mi imamo čas, da popravimo naše napake in da razmišljamo o tem, kako bi bilo mnogo boljše če bi mogli delati na tuj račun. Da se prav izrazim: Nezadovoljstvo je skoraj tradicionalno pri Britancih, ki se ga sami dobro zavedajo. To je znak svobode. Če se primerja to z Nemčijo, ki nas tam izražanje nezadovoljstva verjetno pripeljevalo v koncentracijske taborišče. Ohranimo svojo svobodo, toda uporabimo jo za ojačanje našega cilja. Naša dolžnost je, da stojimo zedinjeni, trdni in neomahljivi s srcem in dušo.

Debata o angleških vojnih ciljih

London, 7. nov. br. »News Chronicle« je objavil resolucijo, ki je bila sprejeta na zborovanju vseh krščanskih cerkvenih organizacij v Angliji. V resoluciji zahtevajo, naj angleška vlada objavi svoje vojne cilje. Tudi neka liberalna organizacija je sprejela resolucijo, ki v njej v devetih točkah poleg drugega zahteva, naj se zahteva, naj se zavazniki zavzamejo za to, da se bo po vojni Država narodov ojačilo, ali pa da se bo mesto njeno ustanovila federacija evropskih držav.

Zunanji minister lord Halifax je sporočil, da je vlada dovolila znesek 100.000 funtov za pomoč v blagih poljskim beguncem v Madžarski in Rumuniji. Ta pomoč bo poslana čim prej, blago pa bo nabavljeno v Angliji.

V spodnji zbornici je finančni minister John Simon napovedal da bo ustanovljen poseben komite, ki bo nadziral vse civilne in vojaške vojne izdatke. Pogoji na katerih bo ta komite osnovan bodo v glavnem isti, kakor oni enakega komiteja v svetovni vojni. Komite bo sodeloval z vsemi skupinami v parlamentu.

Nadalje je finančni minister stavil parlamentu predlog za sprejem resolucije, ki odobrava vladni najem posojila v višini 250 milijonov funtov (60 milijard din), namenjenega predvsem za vojne dobave. Pooblastilo za najem posojila, ki ga vlada predlaga, velja za tekoče proračunsko leto. Sir John Simon ni napovedal, v kateri višini bo vlada posojilo izbrala in tudi ne, kdaj bo posojilo dejansko razpisano.

Minister za ekonomsko vojno Cross je sporočil, da je bilo do 4 t. m. od kontrolnih postaj za vojno tihotapstvo zaplenjenega 420.500 ton blaga, namenjenega v Nemčijo. Nadalje je minister Cross sporočil, da vlada upa, da se bodo v kratkem začela pogajanja s špansko vlado glede vseh vprašanj, ki se tičejo medsebojne trgovine in plačilnih možnosti.

Ministrski predsednik Chamberlain je izjavil, da so popolnoma brez osnove časopisne vesti, po katerih naj bi neki notranji kabinet angleške vlade sprejemal skipe brez vojnega ministra. Chamberlain je ostro obsodil objavo takih zlobnih izmišljotin v vojnem času.

Vojni minister Hore Belisha je na neko vprašanje izjavil, da je bila že po svetovni vojni odpravljena v angleški vojski smrtna kazen za vojno begunstvo in slične prestopke.

London, 7. novembra. AA. (Reuter). Ministrstvo za informacije poroča, da je avstralski delegat na imperialni konferenci sredi izjavil naslednje: »Vojna, ki jo vodimo, je prav tako naša kot vaša. To ni samo visoki ideal, to je edini realni in uspehi primer tega, kar diplomati imenujejo kolektivno varnost.«

Papen v Sofiji

Rumunska uganjanja o namerah Hitlerjevega zaupnika

Bukarešta, 7. nov. p. Nepriznani obisk nemškega poslanika Papena v Sofiji je izzval mnogo zanimanja in razne komentarje, ker je znana njegova obširna diplomatska aktivnost in je tudi znano, da mu Hitler vedno poverja važne misije. V Sofiji sicer izjavljajo, da se je zadržal v bolgarskem mestu le zaradi sile razmer, namreč zaradi zamude vlaka in da je bil njegov obisk pri ministrskem predsedniku dr. Kioseivanovu samo dejanje vpljivosti. Bolgarski listi pa sami pišejo, da je razgovor trajal dalje časa. V Bukarešti ne izgubljajo iz vida sedanje mednarodne momente in splošne razmere na Balkanu, kjer se je pojavilo vprašanje osvajanja nevtralnega bloka, v katerem naj bi bila zastopana tudi Bolgarija. Glede na povratek poslanika Papena iz Berlina v Ankaru po zaključitvi angleško-francoske-turške pogodbe menijo, da nosi vsakega s seboj razna navodila in sporočila za Turčijo, s čimer spravlja v zvezo tudi njegov obisk v Sofiji in razgovore, ki jih je imel z dr. Kioseivanovom.

Švicarske informacije

Basel, 7. nov. z. Kakor poročajo tukajšnji listi, se je razgovor, ki ga je imel nemški poslanik Papen z ministrskim predsednikom dr. Kioseivanovom v Sofiji, ko se je tam ustavil na poti iz Berlina v Turčijo, nanašal v prvi vrsti na razvoj položaja na Balkanu. Papen se je skušal informirati, kakšno stališče zavzema bolgarska vlada do raznih prizadevanj, da bi se na Balkanu ustanovil nevtralnostni blok. Informiral se je tudi o bolgarskih odnosih do Rumunije in skušal je dr. Kioseivanova prepričati, da vodi Nemčija miroljubno politiko nasproti vsej jugovzhodni Evropi.

Nemška razmotrivanja o Balkanu

Berlin, 7. nov. br. Agencija Deutsche Diplomatische-Politische Korrespondenz je objavila daljši članek o učinkih turško-francosko-angleškega pakta na nadaljnji razvoj položaja na Balkanu. Ze splošnega izraža mnenje, da so se nekatere balkanske države glede na ta paket takoj zavzele, da bi se ne zaplete v spore evropskih držav. O tem je najboljša pričla zdaj izmenjava not med Grčijo in Italijo.

Olmevi letalske bitke

Zadoščenje v Franciji in Angliji — Vera v premoč zapadnega orožja — Uspeh „strmoglavcev“

London, 7. nov. br. Velika francoska letalska zmaga, ki jo je večer popoldne nad gozdnatimi predeli tik za francosko fronto izvajalo 9 francoskih lovskih letal v borbi proti trikotni nemški premoči, je vzbudila v vseh tukajšnjih vojaških in političnih krogih veliko pozornost in zadoščenje. Zopet enkrat se je izkazalo, kako naglašajo angleški letalski strokovnjaki, da je zavezniki orožje v resnici v premoči tako po kakovosti materiala, iz katerega je izdelano, kakor tudi po sposobnosti pilotov in okretnosti letal.

Francosko vrhovno poveljstvo se je vse doslej izogibalo, da bi se kdaj ponašalo z uspehom, ki ni bil preverjen in dogan. Zato je v svojem večeršnjem vojnem poročilu navedlo, da je bilo sestreljenih 9 letal in da je od teh najmanj 7 padlo na francoska tla. Medtem pa zatrjujejo francoski letalci, da se jim je v večeršnjih borbi posrečilo na vsak način sestreliti ali pa vsaj poškodovati več letal, kakor pa je bilo to uradno objavljeno.

Pariz, 7. nov. s. Po zanesljivih informacijah je bilo 9 francoskih letal, ki so večer sestrelili 9 nemških letal, ameriške znanke tipa »Curtiss«. Nemška letala so bila tipa »Messerschmidt«. Francoska letala so letela v veliki višini nad mejo, ko se je pod njimi pojavila skupina 27 nemških letal. Francoska letala so se v padcu spustila nad nemška, vsako izmed njih si je vzelo za cilj po eno nemško letalo in vsako je po eno sestrelilo.

Pozornost v Italiji

Rim, 7. nov. p. Poročilo o večeršnjih letalskih bitki med nemškimi in francoskimi borbenimi letali, v katerem so Francosi brez žrtve v lastnih vrstah sestrelili 9 nemških letal je vzbudilo v vsej italijanski javnosti velikansko pozornost. Listi prinašajo deloma tudi podrobnosti naslovno poročila o poteku zračne borbe in pomaneznosti listi se spuščajo v podrobna razmotrivanja o zračnih silah obeh vojskovočih se držav. Na splošno se v teh razmotirvanjih zrcali iznenadenje nad izidom bitke, iz katere se da bolj kakor na udarnost te ali one zračne sile sklepati na strojni material, ki jima je na razpolago.

„Mirna noč“

Pariz, 7. nov. br. Vrhovno poveljstvo francoske vojske je prvi izdalo naslednje 129. vojno poročilo: Mirna noč.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 7. novembra. AA. (DNB). Vrhovno poveljstvo poroča: Na zapadu razen slabše ogledniške delavnosti in sem pa tja obojestranskega strojnega ognja ni bilo resnejših bojov. Pri spopadih v zraku je bilo sestreljeno eno angleško letalo pri Mainz ter dve francoski letali pri Saarlauternu.

Angleški list

O vojnih izgledih

London, 7. nov. AA. (Havas). Urednik lista »Yorkshire Post« v svojem članku, v katerem razpravlja o vojaškem položaju, poudarja namen zaveznikov, da zlomijo sovražni odpor v najkrajšem času, z najmanjšim številom ljudi in s čim manjšimi denarnimi žrtvami. Glede Nemcev pravi, da so opustili misel na bliskovito vojno. General Gamelin rajši čaka v začetku, ker zanj čas ni tako važen, čeprav je bistveno činitelj za njegovega »soprotnika« Angleško stališče obstoji v tem, da bo vsako odlašanje z nemške strani pomagalo zaveznikom za uspešno vojskovanje. Mi smo

Grčija je že pred leti pokazala, da se ne bo pustila izrabiti proti Italiji. To je posebej poudarila tudi takrat, ko se je sklenila balkanska zveza. Ko je Italija okupirala Albanijo, je Grčija zagotovila, da bo spoštovala njeno nedotakljivost in neodvisnost. Kljub temu sta Velika Britanija in Francija tri dni nato, da bi reagirali na italijansko okupacijo Albanije, Rumuniji in Grčiji dali enostranske garancije. Sedaj je sledil še pakt s Turčijo. Tudi v tem paktu se omenjajo te garancije za obe državi. Prav glede na to je bilo razumljivo, da je proti novim političnim tokovom, ki so se pojavili v Dardanelah, Grčija reagirala s tem, da se je še bolj oslonila na Italijo.

Protiturški glas

Sofija, 7. nov. br. Današnji »Mir« razpravlja o vprašanju balkanske nevtralnosti. List prihaja do zaključka, da je iniciativa za balkanski blok splošno izšla od Turčije. Upeštevati pa je treba, da obstojajo za ureditev razmer v jugovzhodni Evropi še zelo resne ovire. Tem se je sedaj priključila še nova turška politika.

Papen v Carigradu

London, 7. nov. AA. (Reuter). Nemški veleposlanik v Ankaru v Papen se je vrnil v Carigrad po svojem tritedenskem bivanju v Berlinu. Pričakujejo, da bo v Papen nocoj nadaljeval pot v Ankaru, da bi tja prispel pravočasno in da bi silil izjaviti turškega zunanjega ministra Saradzogla na jutrišnjem sestanku velike narodne skupščine, na katerem bo ratificirana angleško-francosko-turška pogodba.

Göringovi obiski

Bern, 7. nov. j. Navzlic kategoričnim demantjem nemškega zunanjega ministrstva, da ne more biti govora o potovanju maršala Göringa v Rim, ter zunanjega ministra Ribbentropa v Moskvo v kakšnih političnih misijah se v tukajšnjih političnih krogih še zmerom trdovratno širijo vesti, da je obeh političnih obiskov v Rimu in Moskvi pričakovati že v najkrajšem času. Zlasti »National Zeitung« v Bernu piše, da je potovanje obeh nemških diplomatov s strani Wilhelmstrasse že povsem sklenjena stvar.

Lokalni spopadi

Pariz, 7. nov. AA. (Havas). Razen dveh manjših napadov neznanih nemških oddelkov na področju Saarlouisa ni bilo nobenega pomembnejšega dogodka na vsem bojišču. Položaj je ostal popolnoma nespremenjen. Dva nemška napada sta bila izvedena v hribovitih področjih, ki se razprostirata severno od gozda Warndt, kjer teče rečica Bisten. V tem delu bojišča je sovražnik na postojankah, ki so z vojaškega stališča ugodnejše. Oba nasprotnika loči »Nikogar zemlja«, ki je pod ognjem in na kateri nimajo ne Nemci in ne Francozi svojih postojank. Tu se čisto srečujejo ogledniki ali pa manjši oddelki. Od takšnih srečanj pride pogosto na področju med Saarbrückenom in Forbachom. Nasprotno vsem, ki so se razširile v inozemstvu v zvezi z izpriznitvijo tega mesta od strani francoskih čet, francoski vojaški krogi odločno izjavljajo, da imajo njihovi oddelki Forbach še vedno v svojih rokah in da ni prišlo do nobene spremembe na postojankah v tem delu bojišča, ter do nikakega umika Francozov po 16., 17. in 18. oktobru, ko je bil izprazen gozd Warndt zahodno od Forbacha. Francozi stalno branijo pred sovražnimi napadi svoje postojanke in imajo v svojih rokah 2 vasi na nemškem ozemlju.

Nemci nad škotsko

London, 7. nov. s. Nemška izvidniška letala so se danes pojavila nad severno škotsko. Letela so v zelo veliki višini. Protiletalsko topništvo jih je obstreljevalo, vendar je nemškimi letalom uspelo pobegniti.

Napad nemških letal na angleške ladje

London, 7. nov. s. Angleška admiraliteta javlja: Danes jutraj so bile lahke edine angleške mornarice, med njimi dva poljska rušilca, v južnem delu Severnega morja napadene od nemških letal. Ladjam ni bila prizadeta nobena škoda. Žrtve sovrážnika niso znane.

Pogreb nemških mornarjev v Angliji

London, 7. novembra. AA. (Reuter). Pet trupel nemških mornarjev, ki jih je konec preteklega tedna vrglo morje na suho pri Kentu, so danes z vojaškimi častniki pokopali na vojaškem pokopališču. Pogreba so se udeležili zastopniki vseh vojaških oddelkov, med njimi tudi ženski pomožni oddelki teritorialne vojske. Dve krsti sta bili pregrnjeni z nemško zastavo, in sicer ena s trobojko, druga pa z narodno socialistično zastavo. Po opravljenih pogrebnih obredih so oddali častno salvo, nakar je godba zaigrala žalostinko, in vojaški

pozdrav. Na vsaki krsti je napisano ime pokopanega nemškega mornarja. Nemški mornarji so pokopani takoj poleg grobov umrlih članov kanadskih vojaških oddelkov, ki so za časa svetovne vojne podlegli ranam.

Zračna zapora nad Belgijo

Bruselj, 7. nov. s. Belgijska vlada je izdala danes s takojšnjo veljavnostjo odločbo, ki prepoveduje vsem tujim letalom, razen potniškim s posebnim dovoljenjem, da prelete belgijsko ozemlje.

Včeraj so tuja letala letela nad belgijskimi mesti Liege, Malines, Louvainom in Bruseljem. Belgijsko protiletalsko topništvo jih je obstreljevalo.

»City of Flint«

Oslo, 7. nov. z. »City of Flint« je še nadalje povod mednarodnih komplikacij. V Bergenu se je danes mudil nemški mornariški ataše iz Oslo podadmiral Stephan. Imel je daljši razgovor z nemskim kapetanom ladje.

Borba z minami ob danski obali

Kodanj, 7. nov. br. Mine, ki so se odtrgale z nemških minskih polj in jih morskotniki sedaj zanašajo na obalo, povzročajo med danskim prebivalstvom zmerom večje vznemirjenje. Včeraj je vojaštvo uničilo 40 min, prejšnje dni 100, a večje število min je samo eksplodiralo na obrežnih skalah. V Kodanju so bili izdani posebni varnostni ukrepi, tako da ne bi morje min zaneslo naravnost v kodanjske pristanišče.

Včerajšnji vihar nad Jütlandijo je odtrgal tudi tri nemške zaporne balone in jih zanesel na dansko stran. Ko so baloni padli na tla, so povzročili v neki vasi precejšnjo gnetno škodo.

Zlasti pretekla noč je bila za prebivalce Kodanja in okolice zelo nemirna. Vso noč so odmevale hude eksplozije, ko so danske

listi sedaj intenzivno razpravljajo o vprašanju, zakaj se je morala ladja pod vodstvom Nemcev zateči v norveško luko. Nihče ne verjame, da je bil edini vzrok za to obolevi ameriški mornar. »Nation« izraža mnenje, da so hoteli Nemci na tak način prisiliti Norvežane, da bi prekršili svojo nevtralnost in se tako zapletli v konflikt z eno ali drugo skupino vojujočih se držav.

Nemški člani posadke ladje »City of Flint« bodo po odločitvi norveške vlade internirani v trdnjavi Kongsvinger ob švedski meji. V isti trdnjavi bodo internirani tudi letalci z nemških letal, ki so zasilno pristala v teku vojne na norveškem ozemlju.

London, 7. novembra. AA. (Reuter). Ministrstvo za informacije poroča iz Bergena, da je kapitan ameriške ladje City of Flint imel včeraj konferenco z ameriškim konzulom v Bergenu in z ameriško poslanico na Norveškem go. Harriman. Kapitan je po kablu poslal v Ameriko poročilo o tem, kako je bila njegova ladja ujeta.

Ameriške ladje pod panamsko zastavo

New York, 7. novembra. AA. (Stefani). Da se olajša kriza ameriške trgovske mornarice zaradi prepovedi prometa v vojni coni, je prva skupina osmih ladij United States Line dobila dovoljenje, da prepiše te ladje v panamski pomorski register. Tako bodo lahko ladje plule pod panamsko zastavo ter prevažale blago v Francijo in Anglijo.

Prizadevanja za zблиžanje med Japonsko in Rusijo

Italijanski in nemški komentariji k obnovi pogajanj v Tokiu

Rim, 7. nov. o. V poročilih iz Berlina trije dopisniki italijanskih listov, da so v nemški javnosti z največjim zadovoljstvom sprejeli vest, po kateri so se takoj po prihodu novega sovjetskega poslanika Smetanina v Tokiu pričela rusko-japonska pogajanja, v katerih naj bi se rešila vsa sporna vprašanja med Japonsko in Rusijo. Oporazajoča na važnost teh pogajanj pravi berlinski dopisnik »Gazette del Popolo« v svojem poročilu med drugim:

»Vlade zapadnih demokracij so bile že desetletja navajene smatrati kot prirodno in potrebno neslogo in staro trenje med Moskvo in Tokijem. Pri tem Anglija ni računala z Nemčijo, zlasti odkar se je Hitler odločil, da izvrši zgodovinski preokret v razmerju med Nemčijo in Rusijo. Nemški zunanji minister Ribbentrop je pri podpisu nemško-ruskega pakta podal znano izjavo, v kateri je naglasil, da bo imela ta pogodba ugoden in pozitiven vpliv tudi na odnose med Rusijo in Japonsko, razvoj dogodkov pa je potrdil, da so bile njegove napovedi točne.«

Japonska in Italija

Rim, 7. nov. o. Kakor poročajo italijanski listi iz Tokia, namerava predsednik japonske vlade Abe po povratku japonske vojske misije, ki je nedavno obiskala Italijo in Nemčijo, pričeti razgovore z

vladama teh dveh držav o vprašanjih, ki enako interesirajo tudi Japonsko. Ti razgovori naj bi imeli namen, da se razčisti medsebojni odnosi in ojači nadaljnje sodelovanje. Te vesti iz Tokia so simpatično sprejeli italijanski politični krogi in vsi listi. Italijanski veleposlanik v Tokiu je imel v zvezi s tem že razgovor z zastopniki japonskega zunanjega ministrstva. Japonska vlada želi predvsem jasno označiti nove smernice svoje politike na Kitajskem, v kolikor se tiče interesov onih evropskih držav, ki vzdržujejo z Japonsko prijateljske odnose.

Gospodarski vojni ukrepi na Japonskem

Tokio, 7. nov. j. Včeraj se je japonska vlada sestala k izrečni seji, ki je sklenila večje število važnih gospodarskih ukrepov, ki naj ojačajo gospodarsko odpornost japonske za primer, da bi se ne bil tako kmalu likvidiran konflikt s Kitajsko ter da bi bila Japonska tudi kje drugod priključena da se zaplete v kak obojstran konflikt. »Asahi shimbun« piše o celi vrsti restriktivnih ukrepov, ki so bila na novo naložena japonskemu narodu. Najtežje bo ljudstvo prizadeto s podražitvijo riža, čegar ceno je vlada dvignila od 38 na 43 jenov za koku (130,41 kg). List piše, da je namen podražitve riža v prvi vrsti, da bi se namesto njega dvignil konsum riže.

Premor v Moskvi

Ni še določeno, kdaj se bodo nadaljevala pogajanja med sovjeti in Finci

Helsinki, 7. nov. br. Finska vlada je imela danes sejo, na kateri je nadaljevala proučevanje poročila finske delegacije na osnovi elaborata, ki ga je o poročilu sestavila posebna vladna komisija. Razpravljali so tudi o navodilih, ki jih bo treba dati dr. Paasikiviju in Tannerju za nadaljnja pogajanja v Moskvi.

Finska delegacija je med tem že večer prisostvovala manifestacijskemu zborovanju komunistične stranke v velikem opernem gledališču, na katerem je govoril Molotov. Danes je bila prisotna tudi pri veliki vojaški paradi na Rdečem trgu. Za enkrat še ni znano, kdaj se bodo pogajanja v Kremlju nadaljevala. Po informacijah moskovskih diplomatskih krogov, se bodo Finci gotovo še ta teden sestali z Molotovom.

London, 7. novembra. AA. Reuter poroča iz Helsinkov: Finski finančni minister Tanner je imel danes iz Moskve drugi telefonski razgovor s Helsinko. Kar se izve, je Tanner obvestil finsko vlado, da se niso mogli najti novega temelja za nadaljevanje sovjetsko-finskih pogajanj. Prebivalstvo, ki je bilo izseljeno iz Helsinkov, se vrača na svoje domove in mnoge šole se bodo v ponedeljek odprle ponovno. Helsinko dobivajo svojo normalno sliko. Toda vreče peska ščitijo okna še zmerom. Prav tako so ulice zatemnjene.

Curih, 7. nov. z. Listi poročajo iz Helsinkov: Finski odgovorni politični krogi so povsem mirni glede na nadaljnja pogajanja v Moskvi. Pri tem poudarjajo, da se jim s pogajanjem prav nič ne mudi. Povsem razumljivo je, da je pri pogajanjih nastala pavza zaradi tridnevne proslavljane ruske oktobrske revolucije. Na drugi strani pa so tudi na Finskem imeli proslave ob obletnici švedskega kralja Gustava Adolfa, ki so dokazale finsko-švedsko solidarnost. Posebno so to obletnico slavili pripadniki švedske manjšine na Finskem.

Nemško stališče

Bern, 7. nov. br. Kakor poročajo »Basler Nachrichten« nemško zunanje ministrstvo noče dati nikake uradne ne poluradne izjave o nemškem stališču glede na finko-ruska pogajanja. Na Wilhelmstrasse pravijo le, da je Nemčija desintezirana na tem problemu.

V Berlinu so presenečeni nad Moskvo

London, 7. nov. z. Manifest, ki ga je večeraj sporočil Molotov pripadnikom tretje internacionale v Moskvi, je izzval v Berlinu veliko začudenje. Prvič se je v Moskvi iz ust vodilnega člana ruske vlade »ansira« gleslo: Proletarci vseh dežel, združite se! V Berlinu so bili posebno presenečeni, da je Molotov proklamiral za buržujske države ne le Anglijo in Francijo, nego tudi Italijo in Nemčijo. Mnogo pozornosti je vzbudila tudi izjava, da bočejo zapadne sile pritegniti v vojno posamezne nevtralne države. Po mnenju berlinskih krogov ta izjava samo kaže, da bo morala Rusija vpoštevati ameriško pomoč, ki je bila doslej dana Finski sicer le v moralnem pogledu.

Litvinov rehabilitiran?

Moskva, 7. nov. s. Današnji paradi na Rdečem trgu v Moskvi je prisostvoval na častni tribuni v bližini Stalina tudi bivši zunanji minister Litvinov, kar je bilo splošno opazeno. Člani nemške trgovinske delegacije, ki so se nahajali na tribuni, so se ob igranju ruske himne odkrili. Med slikami, ki so jih nosili manifestanti v sprevedu, je bila tudi slika nemškega komunističnega voditelja Thaelmanna.

Novi moderni italijanski topovi

Rim, 7. novembra. AA. (Stefani). Casopis objavljajo podrobnosti o novih motoriziranih topovih. To so topovi velikega kalibra, ki so montirani na motornih kolesih. Kolesa imajo posebne gumijaste obroče, ki jim sovržne krogle ne morejo narediti škode. Poleg tega se tako motorizirani topovi lahko premikajo tudi po strmih svetu, ker imajo posebne verige. Pogonsko silo dobivajo ti topovi srednjega kalibra sami od sebe, topovi največjega kalibra, ki jih vlečejo svojevrstno zgrajeni motorji, pa dobivajo gonilno silo od električne energije, ki se prenaša po kablju. Treba je poudariti, da so topovi tako zgrajeni in tako montirani, da lahko takoj začno streljati, čim se na kakem kraju ustavi. Topovi srednjega kalibra se lahko gibljejo 80 km na uro, topovi težkega kalibra pa dosežejo lahko hitrost 40 km.

Novi člani vodstva fašistične stranke

Rim, 7. nov. br. Spremembe v vodstvu fašistične stranke se še nadaljujejo. Po navodilu ministrskega predsednika Mussolinija so bili imenovani tudi novi člani centralnega direktorija fašistične stranke. Imenovani so bili za podtajnika stranke Michele Pascolato, Fernando Mezzasoma in Natale Cerretti, za člana pa Angelo Tuttolimondo, Nicola Nicchiarelli, Sandro Giuliani, Guido Palotta, Mario Mazzetti, Pietro DeFrancisci, Rino Parenti, Oscarre Sellani, Attilio Decicco, Achille Starace in Raffaele Magnello.

Turško-italijansko zблиžanje

London, 7. nov. s. Po poročilih iz Turčije je italijanska vlada ukinila vojaške ukrepe na Dodekanezu in dovolila zopet odprtitev prometa med Dodekanezom in turškimi lukami.

Zboljšanje odnošajev med Švico in Italijo

Bern, 7. nov. z. Zvezni svet je danes spet dovolil uvoz in svobodno prodajo listov »Cronaca Prealpina« iz Vareseja in »Provincia di Como«. Oba italijanska lista sta bila v Švici zadnje čase prepovedana.

Alfieri — veleposlanik v Vatikanu

Rim, 7. nov. p. Bivši minister za ljudsko prosveto Alfieri je imenovan za italijanskega veleposlanika pri Vatikanu. Dosedanji poslanik pri Vatikanu De Custozza je bil upokojen.

Daranyjev pogreb

Budimpešta, 7. nov. br. Danes je bil tu z velikimi svečanostmi pokopan bivši predsednik vlade in predsednik poslanske zbornice Daranyi. V veliki dvorani parlamenta je bila cerkvena slovesnost, ki so ji prisostvovali tudi na Madžarskem živeči Habsburžani, vsi člani vlade in obeh parlamentov ter diplomatski zbor. Predsednik senata in podpredsednik poslanske zbornice sta imela komemorativna govora. Listi danes poročajo, da bo kandidiral za novega predsednika poslanske zbornice sedanji pravosodni minister, katerega resor naj bi prevzel sedanji državni podtajnik v prosvetnem ministrstvu.

Listi danes poročajo, da bo kandidiral za novega predsednika poslanske zbornice sedanji pravosodni minister, katerega resor naj bi prevzel sedanji državni podtajnik v prosvetnem ministrstvu.

Srbohrvaščina na univerzi v Budimpešti

Budimpešta, 7. nov. o. V madžarskih političnih in znanstvenih krogih napovedujejo, da bo v najkrajšem času na univerzi v Budimpešti osnovana katedra za srbsko-hrvatski jezik. Baje bo profesor za to katedro pozvan iz Jugoslavije.

Obsodba pred državnim sodiščem

Beograd, 7. nov. AA. Z razsodbo državnega sodišča za zaščito države od 7. nov. 1939 št. 35/39 je bil obojni bivši podzornik policijske straže iz Biagaja v mostarskem okraju Ivanišević Bogoljub Stimin zaradi prekršitve člena 1 točka 7 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi na kazen večne robnje in na trajno izgubo častnih pravic.

Svojevrsna lovska nesreča

Dubrovnik, 7. nov. o. Upokojeni pomorski kapitan Aleksander Protić iz Dubrovačke Rijeke je bil na lovu na jerebice v okolici Trebinja. Ko je oddal strel na jerebice je zasledoval njihov let. Pri tem mu je padla ena izmed izstreljenih šiberov vizine nazaj v oko, ko je gledal kvišku ter mu ga tako ranila, da so mu ga morali v bolnišnici odstraniti.

Vremenska napoved

Zemunska. Lepo vreme po vsej državi. Po veliki večini jasno. Jutraj megla v dolinah in kotlinah. Podnevi toplo, noči hladne, posebno v jernih krajih.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

Naši kraji in ljudje

Pol veka delavskega zavarovanja

Ljubljana, 7. novembra

Dne 1. novembra 1. 1889. je stopil v veljavo na slovenskem ozemlju avstrijski zakon o nevarnem zavarovanju delavcev, in praznujemo torej zelo pomembno obletnico. Ta zakon je bil že v tistih časih, ko pogledi na potrebe socialne zaščite delavstva in na potrebe narodnega gospodarstva niso bili prežeti socialne miselnosti, nujno potreben. Petdesetletni razvoj tega zavarovanja je dokazal, da je zakon narodnemu gospodarstvu samo koristil in nič škodoval. Delavstvu pa je prinesel neprecenljivo zaščito v primerih, ko delavec izgubljal zaradi nezgode pri delu svojo deložnost. Prvotno je bil zakon omejen samo na izrazito industrijsko-obrtniško delavstvo, pozneje je bil krog zavarovancev vedno bolj razširjen, danes so nevarnemu zavarovanju podvržene vse osebe, ki so v kakršnekoli odvisnem delovnem razmerju. Nevarno zavarovanje delavcev na osnovi načel socialnega zavarovanja se je zlasti po vojni razširilo v vse države. Za današnje gospodarske in produkcijske prilike stari zakoni o jamstvenih dolžnostih delodajalca ne zadostajo več. Delodajalci niso sposobni, da tem civilno-pravnim dolžnostim brez škode za lastno eksistenco zadostijo. Ustvarjena je morala biti kolektivna odgovornost vseh deloda-

jalcev, katero predstavljajo ustanove delavskega nevarnega zavarovanja.

V Jugoslaviji je bilo delavsko nevarno zavarovanje na novo urejeno z zakonom o zavarovanju delavcev iz leta 1922. Nasilje tega zavarovanja je Osrednji urad za zavarovanje delavcev. Od leta 1922. dalje je bilo iz naslova nevarnega zavarovanja vplačano 1.079.543.511 dinarjev, na ljubljanski urad odpade din 168.897.465 ali 15,46%. Kapitalno kritje za vse nevarne primere znaša okoli pol milijarde dinarjev. Od tega odpade na Slovenijo okoli 85.000.000 din ali 17%. Število oseb, ki so bile v letu 1938. deležne dajatev iz naslova tega zavarovanja, je znašalo 25.000. Samo kapitalno kritje za rente vdovam in sirotam zaradi smrtnih nesreč znaša 110 milijonov din, od česar odpade na Slovenijo 15 milijonov din ali 13%. Od vplačanih letnih nevarnih zavarovalnih prispevkov se redno vsako leto uporabi približno 60% za kritje rednih letnih tekočih izdatkov, 40% pa se vporabi za kritje rent v bodočnosti.

Delavsko nevarno zavarovanje je najzgodnejši izraz potreb delavcev na tudi delodajalcev, ki so na ta način oproščeni individualne civilno-pravne odgovornosti za poškodbe delavcev v obratih. —djb.

Seveda ne glasno, kakor to delajo lovski psi. In baš zaradi tega, ker je sliedil srni tiho, je tudi vlovil mlado srno. Ko se je bil deček vračal proti vasi, je že srečal psa, ki je tudi lanko zimo trgal srne, s srninim stegom v gobcu. Bržčas pa je uganjal taka hudodelstva pes tudi poleti in mu je zima tako početje le olajšala in ga tudi izdala. V splošnem pa, če ne bo kaj hujšega in če bomo pazili na pse, bomo vendarle počasi dvignili stalež naše divjadi. —z.

Augustinčičev kip maršala Pilsudskega

Zagreb, 7. novembra

Po nemški zasedbi poljskih krajev je naša umetniška in kulturna kroga zelo zanimivo vprašanje, kaj bo s spomenikom maršala Pilsudskega, ki ga je izdelal znani zagrebški kipar Anton Augustinčič, in kdo bo umetniku izplačal veliko nagrado ter povrniti velike stroške pri dovršitvi spome-

nika. Domnevalo se je to in ono in je o teh domnevah poročalo tudi »Jutro«.

Vprašanje dragocenega spomenika je zdaj spet na dnevnem redu zaradi vesti znane inozemske novinske agencije »Wide World Photos«, katero so ponatili mnogi francoski, angleški in ameriški listi. Agencija je objavila sliko maršalovega spomenika s naslednjim besedilom: »Velikanski spomenik slavne poljskega maršala Pilsudskega je izdelal v Jugoslaviji znameniti kipar Augustinčič iz Zagreba. Ta spomenik mora najti nov dom. Kipar je dobil prvo nagrado na mednarodnem natečaju, ki ga je pred dvema letoma razpisalo poljsko mesto Katowice. Spomenik je v Zagrebu že dovršen in ker so Katowice zdaj v nemških rokah, se bodo verjetno poljski emigranti potrudili, da prenesejo velik spomenik v Pariz, kjer je sedež nove poljske vlade, ali pa v Ameriko.«

Ko so zaradi te objave spet vprašali kiparja Augustinčiča, so dobili odgovor, da o zadevi še ničesar ne ve. Pred nekaj dnevi so napovedali svoj prihod v Zagreb člani odbora za postavitev maršalovega spomenika v Katowicah, ki živijo zdaj kot emigranti v Rumuniji. Odborniki pa v Zagrebu še niso prišli in je tako problem dragocenega spomenika in umetnikove odškodnine še vedno nerešen.

Zborovanje učiteljev meščanskih šol

Naše šolstvo in z njim posebej še meščanske šole se nahajajo pred važnimi novimi nalogami

Ljubljana, 7. novembra

V soboto je imelo Združenje meščansko-školskega učiteljstva svoje redno zborovanje v prostorih meščanske šole za Bežigrad. Zborovanja se je udeležilo čez 150 učiteljev in učiteljic.

Predsednik ravnatelj Anton Fakin je uvodoma pozdravil vse navzoče, nato pa je podal kratko poročilo o društvenem delu od maja do danes. Letošnji kongres je bil v Nišu, a razstave ni bilo zaradi pomanjkanja prostorov in denarja. Sekcija je zaprosila prometno ministrstvo za četrtinsko vožnjo na železnih vseh pooblaščenih ekscurzij po Južni Srbiji, pa je bila prva prošnja zavrnjena, a druga ugodno rešena. Takrat so bile počitnice in se ta ugodnost ni izrabila, ker se je priglasiло na mesto zahtevanih 20 udeležencev, le 7. Društvo je doseglo, da so se letos odpravili sprejemni izpiti za absolvente meščanskih šol na trgoveške akademije in trgoveške dvorazredne šole, da so zadnji upokojeni meščanskoškolski učitelji dobili pravočasno nakazano pokojnino, da so se regularni honorarji na obrtno-nadaljevalnih šolah v prid meščanskoškolskemu učiteljstvu. Zaradi velikega pomanjkanja učiteljstva je društvo interveniralo na rektoratu višje pedagoške šole v Zagrebu in Beogradu, da sprejmeta večje število slovenskih slušateljev, kar je deloma doseglo. Posrečilo se mu je, da so absolventi višje pedagoške šole bili iz pripravniške skupine nastavljeni za učitelje, da je več absolventov filozofije bilo postavljenih v pripravniške grupe VIII. skupine. V tem času je združeno štirikrat pozvalo glavni odbor, naj obišče ministra prosvete in mu predloži svoje zahteve, posebno glede na uredbo k zakonu za meščanske šole in glede na prekrškovne potrebnosti kreditov za napredovanje in nastavitve učnih poti. Predsednik se je udeležil proslave petdesetletnice JUU in otvoritve razstave bolgarske knjige. Sek-

cija je večkrat intervenirala na banški upravi v raznih zadevah meščanske šole in njenega učiteljstva, sestavljala zagovore na Državni svet proti ugovorom glavne kontrole itd.

Ker se zdaj dela na ustvaritvi slovenske banovine, je združenje obvestilo načelnika prosvetnega oddelka, da bi društvo rado s svojimi člani sodelovalo pri organizaciji slovenskega šolstva, posebno meščanskega. To je bila tudi glavna točka sobotnega zborovanja. V to svrhu je najprej ravnatelj Pečjak podal idealno zasnovan referat, v katerem je ognjevit govoril o sodobnem šolstvu in podal za to nekaj smernic. Na osnovi teh smernic se je sestavil projekt za organizacijo našega šolstva. Postavilo se je načelo, da bodi vse šolstvo med seboj povezano v harmonični skladni celoti. Na tem načelu naj bodo sestavljeni učni načrti za ljudske, meščanske, srednje in strokovne šole pod geslom: Nadarjenim prostota pot do nadaljnjega izobrazbe! Zato se morajo vsi učni načrti izdelati v strokovnih društvih za posamezne šole, nato šole v komisiji iz zastopnikov vseh vrst šol preurediti v skladno šolsko zgradbo. Na isti način naj se napravijo banovinski šolski zakoni in banovinski uradniški zakon, da ne bo tako površen, kakor je za banovino Hrvatsko. V uradniškem zakonu naj bodo jasno določene dolžnosti in tudi pravice, ki se jih je kaka kategorija uradništva dosegla izbojevala; nihče ne sme biti okrnjen v dosedajšnjih pravicah! Društvo se zavzema za ustanovitev višje pedagoške šole v Ljubljani.

Tovariši Rimalj je podal nekaj smernic, kako naj bi se poživilo delo v posameznih pododborih. Sklenilo se je, da se sestavi za meščanske šole in glede na prekrškovne potrebnosti kreditov za napredovanje in nastavitve učnih poti. Predsednik se je udeležil proslave petdesetletnice JUU in otvoritve razstave bolgarske knjige. Sek-

Za smrtno nesrečo »človeka-granate«

odgovarja pred sodiščem znani atlet Dragoljub Aleksić

Ljubljana, 7. novembra

Pred okrožnim sodiščem v Beogradu bo 14. t. m. nenavadna in zanimiva razprava. Pred sodnike bo stopil tudi v Ljubljani znani akrobata Dragoljub Aleksić, katerega obtožnica pripisuje krivdo in odgovornost za smrt mladega mehanika Siniše Radosavljevića iz Beograda, ki je že nekaj let sodeloval pri glavni točki Aleksićevih artističnih prireditev. Radosavljević je bil namreč človek, ki se je dal namesto granate izstreliti iz velikega topa, katerega je Aleksić sam konstruiral.

Mladega Dragoljuba Aleksića so nekajkrat obdučevali tudi Ljubljančani, ki so visoko nad Kongresnim trgom plesal po žici in se po njej vozil tudi z biciklom in celo z motorjem. Pozneje pa si je Aleksić izmislil za največjo atrakcijo svojega artističnega sporeda top s — človeško granato. Top je videti kakor močno orožje, ki bi moglo rešiti močne trdnjave, vanj

pa so namesto granate porinili na ozkem podstavku ležečega človeka. Ko je bil top zažgan, je človeka med močno detonacijo vrlo visoko v zrak v pripravljeno mrežo.

Kot »človek granate« je bil večkrat brez škode in ob velikem navdušenju občinstva pri prireditvah v raznih krajih izstreljen iz Aleksićevega topa mladi beograjski mehanik Siniša Radosavljević. Pred nekaj meseci pa se je na velesejmišču v Solunu pripetila tragična smrtna nesreča. Namesto da bi bil zletel iz topa visoko v zrak med razpeto mrežo, je Siniša padel iz topa na tlak in se hudo poškodoval. Pripeljali so ga v Beograd, a ker je imel zlomljeno hrbtnico, mu vsa zdravniška veda ni mogla pomagati. V nekaj dneh je v strašnih mukah hudim poškodbam podlegel.

Zdaj je atlet Dragoljub Aleksić obtožen kot krivec njegove smrti. Toži ga oče smrtno ponesrečenega »človeka-granate« ter navaja v svoji tožbi, da je bil njegov

sin Siniša pri etični namestitvi na mehanika pri njegovem topu in ne kot objekt njegove atrakcije. Aleksić priznava, da je neresnega Siniša vzel v službo kot mehanika, saj je pa, da je mladenič že po prvih poizkusih sam prostovoljno prevzel vlogo »človeka-granate« in da je kot tak mnogokrat nastopal. Samo v Beogradu se je dal iz tope izstreliti večkrat kar pri dveh zaporednih predstavah. Dalje navaja Aleksić, da je postal njegov »človek-granate« po mnogih posrečenih nastopih preveč smel in

Atlet Aleksić

nepreviden. V topu bi moral ležati popolnoma mirno, a trdno stegnenimi udji, pri usodni predstavi v Solunu pa je skril koleno in je to povzročilo njegovo smrtno nesrečo. Aleksić tudi navaja, da se je Radosavljević pred mnogimi pričami v raznih krajih ponašal, kako je zanj na videz tako nevarna vloga »človeka-granate« prava igra. Preden pa sta se podala v Solun, je imel »človek-granate« neke spore s svojim dekletom v Beogradu in po smrti so našli pri njem pismo, v katerem stoji med drugim: »Vsa moč in volja me zapušča, odkar me nimaš več rada...« Morda je ta ljubezenska zadeva privedla »človeka-granate« do tega, da se je napačno vlegel v svoj top in na tako tragičen način izgubil življenje.

Mnogoštevilne predstave, pri katerih je pokojni Radosavljević kot »človek-granate« prostovoljno in v veseljem nastopal, potrjujejo zagovor atleta Aleksića. Iz grada senzacionalne razprave pa je razvidna tudi žalostna stran življenja artistov. Za svoje vratolomne nastope je dobival »človek-granate« Radosavljević po 100 din, ker so ljudje, kakor v Ljubljani tudi v drugih krajih sicer za naslado gledali smeje produkcije, a so se izmikali, kadar so se pojavili atletovi uslužbenci s svojimi nabiralniki. Dokazano je, da atlet Aleksić ni bil umazan in da je visoko cenil svojega važnega sodelavca. Večkrat je zase vzel odhodka predstav le nekaj kovačev, da je mogel stotak odšteti »človeku-granate«.

Ob otvoritvi Sokolskega planinskega doma na Pohorju

je uprava zadruge izdala kratek znanstveni spomin na ta dan. V proslavo otvoritve Sokolskega planinskega doma na Pohorju priredi mariborsko sokolstvo prijateljski večer drevi v sredo ob 20. uri v Sokolovcu doma v Mariboru.

Kulturni pregled

Zbornik Prirodoslovnega društva

Že nekaj let si Prirodoslovno društvo v Ljubljani smotrno prizadeva, da bi razširilo in poglobilo znanstveno proučevanje prirode na naših tleh in delo v drugih, običajnih panogah prirodoslovnega raziskovanja. Z druge strani pa skuša intenzivno delu znanstvenikov pridružit skrb za popularizacijo prirodnih ved z živo in tiskano besedo. Temu plemenitemu namenu so posvečena javna predavanja, predvsem pa večje urejevalni časopisi »Proteus«, ki nadaljuje pri nas delo »slovenskega Brehma« Frana Erjavca, prvega velikopoteznega popularizatorja prirodoslovstva med Slovenci. Strogo znanstveni publicisti ki so namenjene »Prirodoslovne razprave«, pravkar pa je izšel v redakciji dr. Pavla Grošlja prvi zvezek »Zbornika Prirodoslovnega društva« (Ljubljana 1939, 74 strani velike 8°).

Zbornik, čigar izid je treba z zadostno enjnostjo vpisati v našo kulturno kroniko, prinaša gradivo s prvega referatnega sestanka v Sloveniji delujočih prirodoslovcev, ki se je vršil v dnevi 25. in 26. februarja lanskega leta. 28 strokovnjakov, razdeljenih v šest specialnih skupin, je poročalo o posameznih svojih izsledkih. Ti referati, ki vsebujejo v zgledni obliki rezultate največkrat dolgotrajnih raziskavanj in proučevanj, so sedaj strnjeni v knjigo, ki preprosto dokazuje, da imamo tudi na drobnih prirodoslovstvih že lep kader raziskovalcev. Marikaterega (na pr. zoologa dr. Fr. Kosa) pogrešamo. Nekam čudno

se zdi, da ta ali oni predavatelj ni poslal uredništvu svojega osnutka. Nekateri referati so med tem izšli ali bodo izšli drugod. Vzlic temu je velika večina predavanj zbrana tu in lahko rečemo, da Zbornik Prirodoslovnega društva v vsakem pogledu reprezentira prizadevanje naših domačih prirodoslovcev.

Prav srečen uvod v tak zbornik je uvodno predavanje, ki ga je imel na slavnostni seji dr. Pavel Grošelj »Prirodoslovna znanstvena prizadevanja med Slovenci«. Je to kratek, vendar pa vsebinsko poln, pregleden in jasen oris zgodovine našega prirodoslovstva od Scopolijske in Hacquetove do novjših imen, ki so večidel združena okrog naše, sorazmerno še mlade univerze in ki nadaljujejo z novimi sredstvi stara izročila. Dr. Grošelj je svoja izvajanja kontal s pomenljivimi besedami, ki pomenijo izpoved in program: »Humanistični ideal prepoveduje dobe so nam svetili skozi vse naše mrakove in jasnine in tudi danes se niso izgubili lepote in bleksa. Sedaj pa je prišel čas, da humanističnim idealom, ki so nam bili v narodni stiski v toliko podo-bu in uteho, pridružio ideal prirodoslovstva. Ne kot njihovo nasprotje, temveč kot njihovo izpolnitev, ne kot cepitev duhov, temveč kot sintezo srca in duha, ki naj vodita nas in domovino v lepše bodočnost.«

V prvi skupini so nastopili fizikalno-tehnični referati. O induktivnosti in tokov-

ni sili razpravlja prof. dr. Milan Vidmar, prof. ing. dr. A. Král razglablja pomen mikrogramulacije sestavin v betonu, prof. dr. Anton Kuhelj pa stabilitetne kriterije v mehaniki elastičnih teles. V drugi skupini so zastopali kemiki. Prof. dr. Maks Sames se bavi s koloidnimi lastnostmi in kemično reaktivnostjo kot izrazom malokohesije, prof. dr. Salvislav Jenčič prikazuje poskuse emuliranja vode v vazelinu, prof. dr. Ladislav Guzelj razpravlja o cermetičnem določevanju halogenov, prof. dr. ing. Janko Kavčič o vplivu dodatkov na portland-cement, doc. dr. Rihard Klemen pa o doprinosih k določevanju maltoze po Bertrandu. Tretja skupina je odmerjena geologiji in mineralogiji. Prof. ing. Vasilij Nikitin poroča o čizlaku — novi kamnini s Pohorja, priv. doc. dr. Ljudmila Dolar-Mantuan pa o porfirskih kamninah zapadnega Pohorja. Referata priv. doc. dr. V. Bohinca in prof. dr. Melika sta izšla drugje. V četrti skupini so poročali botaniki. Prof. dr. Stefan Horvatič podaja splošno primerjavo nižinskih travnikov Slovenije z ono Hrvatske in Slavonije, univ. asistent Gabriel Tomažič pa splošen pregled gozdne vegetacije iz razreda Querceto-Fagetales v Sloveniji. Dr. Maks Wraber poroča o fitosocioloških študijah na asociaciji Quercetum cocciferae, univ. asist. Josip Lazar pa objavlja donos k flori in vegetaciji alj Ljubljanskega barja. V peti skupini so udeleženi zoologi. Prof. Srečko Brodar je zastopal s poročilom o rezultatih raziskavanj v špehovski pri Zgornjem Dolcu I. 1937., doc. dr. Ivan Rakovec s poročilom o diluvialnem kozoizmu iz neke kočevske jame, prof. dr. Jovan Hadži pa razpravlja o razvojnem krogu speleofitije (Suctoria). V šesti skupini so zastopali biologi in medicinci. Objavljeni so samo trije referati: prof. dr.

Alije Koširja drugi del študij na mišjem sarkomu, priv. doc. dr. Boža Škerija izsledki proučevanja menarhe in priv. doc. dr. Josipa Cholewe prispevek k problemu: rak in dednost.

Nekaterim referatom so dostavljeni tudi najvažnejši podatki o diskusiji, ki se je razvila v zvezi s temi poročili o novih znanstvenih izsledkih. Poročal ilustraci in zne-tabele izpopolnjujejo besedilo.

»Misel in delo« o aktualnih uprašanjih

V oktobrskem zvezku, ki je izšel prejšnji teden, je problem naša ugledna kulturna in socialna revija »Misel in delo« aktualen uvodnik »Človek in stroje«. Tu čitamo med drugim: »Mehanizacija duševnega življenja človeške družbe, ki se skriva pod sodobnimi gesli totalitarizma in voditeljskega načela, pa najsi se pripiše nacionalizmu ali kapitalizmu ali komunizmu, je prav v današnjih dneh dosegla tako tehniško popolnost, da se skriva pred njo v trogloditske jame vse ono, kar je v človeku še duhovnega. Danes vlada stroj kot gibalno duhovnega in mehaničnega življenja... Članek izvenveva v sklepe misli: »Zato bo prava in čista vera v človeka, ki jo učita demokratija in humaniteta, nadomestila zamisl, ki so klonile pred silo stroja, in prevzela vse vrline, ki vlivajo vsakemu verovanju udarnost, prepričevalnost, idealizem in požrtvovalnost ter mu s tem dajejo silo odrešenstva. V tem je zagotovilo, da se bo Dobro z uspehom uprli Zlu in ga končno premagalo. Premoči Zla je začasa, kajti vera v poslanstvo človeka bo premagala tudi tiste, ki bi hoteli zlorabiti Dobro, da bi ohranili vladno Zlac.«

Docent dr. Stojan Bajš je pripravil članek »Banovina Hrvatska«, ki v njem označuje pomenljivo notranje politično preobnovo naše države, svezano z ustanovitvijo banovine Hrvatske. Pisec nam kaže, kaj spada v pristojnost Hrvatske in kaj v pristojnost države, karakterizira kompetenco posameznih oblasti in naznačuje probleme, ki še ostajajo nerešeni. S pravilno razgledano spisal članek nudi jasno sliko značaja in pomena velike preobnove, ki naj vodi k popolnemu uresničenju idealov svobode, pravice in enakopravnosti v Jugoslaviji.

Ing. Josip Teržan je pisec članka »Zemlja, človek — kmetstvo, narod«, ki razpravlja o razdelitvi zemljiške posesti in prenaseljensosti ter kaže, kako v nekaterih državah izumira prebivalstvo, ker propada kmetstvo. »Brez kmetstva ni naroda«, pravi pisec. »Brez zemlje ni kmetstva. Zato so se v zgodovini stalno pojavljale agrarne reforme, ki so kmetstvo zaradi izžemanja tako obubožale, da je do spela na rob propada. Da se je rešil narod, je bilo treba rešiti in osvoboditi kmetstvo ljudstvo.«

V Zborniku je objavljen daljši znanstveno-politični pregled dr. Branka Vršana »Diplomatske ofenzive sredi bojev, ki podrobno prikazuje razvoj diplomatske situacije v prvem mesecu vojne in navaja najvažnejše tekste in izjave v zvezi z razpletom zgodovinskih dogodkov. Daljši je tu pot tudi notranjopolitični pregled. Jelo Jemelj je pisec še nekončanega prispevka »Boj slovenskega učitelja za narodno šolo v dobi pred narodnimi osvobodilnimi vojnami«. Z njega pomena je članek dr. Alojza Založarja »Zdravniški vestnik in ljubljanski medicinski fakulteta«, ker ugotavlja nekatera dejstva v zvezi z delovanjem te fakultete in slasti zavrača očitek, da bi bil

Reflektorji na delu

Zaradi poletov angleških letal nad Nemčijo, razsvetljujejo v Berlinu vsako noč nebo z ogromnimi žarometi

Voda — najboljša obramba Holandske

Prehod motorizirane vojske skozi holandsko ozemlje je nemogoča stvar

Posebni poročevalec »Manchester Guardian«, ki je potoval skozi južno Holandsko, piše svojemu listu, da je bila voda že od srednjega veka dalje najboljša obramba Holandske. Ob času Ludvika XIV. so umetno poplavljeni nižine te dežele ustavile napredovanje francoske vojske, in voda je še danes najboljši zaveznik Holandcev. Najmočnejši odseki holandske dežele ležijo po mnenju angleškega poročevalca kakšnih 12 do 15 milj zapadno od reke Maas. V tem ozemlju, ki je znan pod imenom Peel, so prekopi napolnjeni z vodo. Če odprejo zatvornice in spustijo vodo v nižje ležeče predele, jih v nekoliko dneh popolnoma preplavijo. Prehoda motorizira-

nih čet bi bil potem v zimskem času skoraj nemogoč, kajti ne glede na dve do šest ped globoko vodo bi bilo še mnogo blata, v katerem bi tanki in druga vozila obtičala.

Poročevalec govori nato o številnih holandskih položajih s strojnimi in obrambnimi topovi zoper letala ter o podminiranih cestah in mostovih. Nadaljnje velike ovire za napadalca predstavljajo vse štiri velike holandske reke, Maas, Ren, Waal in Lek, posebno v sedanjem času, ko so tako polne vode, da je dežela ob njihovih bregovih preplavljena že po naravi. Tudi goste megle, ki pokrivajo deželo zjutraj in zvečer, bi v sedanjem času ovirale napadalca.

Zamenjani ženi

Justica je posegla v življenje dveh zakonov

Z nenavadnim primerom se je moralo pobaviti sodišče v Columbiavilleu v državi Michiganu. Dva zakonska moža, mister June in mister Davis, ki sta si bila mnogo let prijatelja, sta si bila v popolnem soglasju izmenjala ženi, pri tem sta se odrekla vsaki formalnosti, kakor ločitvi in podobnim stvarim. Obe ženi, ki sta istotako prijateljici, sta materi, in sicer ima 47letna Edith June 12 otrok, 27letna Mildred Davisova pa 4 hčerke. Tudi vprašanje teh otrok so pri izmenjavi obeh žen rešili zelo »praktično«, vsaka izmed novih »zakonskih dvojic« je dobila polovico 16 otrok, in pri tem je odločil žreb. Tudi po izmenjavi so si ohranili prijateljstvo in dobro sosedstvo. Če bi čudno razmerje ne zbudilo pozornosti drugih ljudi, bi menda nikoli ne postalo predmet sodne obravnave. Čeprav sta obe ženi pred sodnikom iz-

javili, da sta s svojo usodo zelo zadovoljni, justica vendarle ni dopustila tako preprostega načina zakonskih sprememb. Možema je odredila, da morata vložiti ločitveno tožbo in prepustiti sodišču odločitev glede otrok. S to sodbo sta se obe stranki zadovoljili in po njej se bosta ravnali.

Udobno življenje angleških vojakov

Angleški vojaki se tudi v vojni in na fronti ne odpovedujejo udobnostim vsakdanjega življenja. Tako jim čaj ob petih popoldne servirajo tudi v Franciji. Ker francoska vojna uprava noče, da bi njeni vojaki zaostajali v kakršnem koli pogledu za Angleže, je odredila, da dobe tudi francoski bojevniki popoldne toplo pičajo.

Po katastrofi v zraku

Ostanki nemškega vojaškega letala tipa Messerschmidt, ki so ga zbili za francoskimi črtami na zemljo. Pilot se je ročil s padalom in je postal francoski ujetnik

Zane Grey

3

Zakon zapada

Roman

Gospodična Stockwellova je zdajci z grozo pomislila na to, da bo Georgijin prihod mimo drugega najbrže pomenil tudi celo povenjen plesnih zabav, ki se jim kakopak ne bo mogla odtegniti. Na redkih veselicah te vrste, ki jih je bila doslej obiskala, so jo bili namreč mladi ljudje — nič čudnega pri tem silnem pomajkanju dam! — od solnčnega zahoda do solnčnega vzhoda skoraj nepretrgoma sukali po dvorani, tako da je drugi dan komaj še mogla poučevati.

»Ko nanese priložnost, se bom rada spomnila vaše ljubeznive ponudbe,« je odgovorila, z nasmeškom ubiraje isto struno kakor on, »a ta mah gre za drugačno uslugo.«

»Namreč?« je vprašal Boyd Thurman in si porinil sombrero nazaj, da se je pokazal šop gostih, predivastih las. V odločnem, kakor iz bronu ulitem obrazu se mu je zasmejala dvojica temnodrih, pristržnih otroških oči.

Se preden je utegnula Mary odgovoriti, je zaklical Wess Thurman, Boydov in Enohov bratranec, ki je imel takisto velike, jasne oči in pravo thurmansko postavbo:

»Saj veste, da vam vsi radi storimo vsako uslugo, ki jo zaželite, ljuba gospodična Stockwellova!«

»Zelo dobri ste! Gre torej za to, da se nekdo jutri zjutraj odpelje v Ryson po mojo sestro.«

To razodetje je moralo biti pač zelo nepričakovano, kajti precej časa je trajalo, da je doseglo svoj učinek — samo Enoh se je hitro zavedel svojega pogleda na stvar.

»Res škoda,« je dejal, »prav jutri nikakor ne utegnem z doma. Ko sem prejle jezdil mimo žične ograde na Mescalovem grebenu, sem videl v nji lepo število enoletnih goved, ki so last našega soseda Jima Saundersa; za nič ne bi hotel dati njegovim ljudem izgovora, da bi se spet zadirali v nas — jutri je brezpogojno treba spraviti živali nazaj čez mejo.«

Vnema, s katero so zdaj ostali cowboyi, vsi razen Calvina Thurmana, ponudili gospodični Stockwellovi svoje usluge, je dokazovala, da si vsekakor več obetajo od vožnje v Ryson kakor od Enohovega delovnega načrta.

»Za Boga,« se je smehoma uprla, »vseh vas pa res ne potrebujem — samo eden in mi more storiti prijaznost! Če se ne morete pogoditi, kdo naj bo, pa žrebajte.«

Toda večina ni hotela o žrebanju nič slišati — vsak je brez konca in kraja dokazoval, da je prav on in samo on tisti, ki mu mora gospodična Stockwellova zaupati svoj opravek. Nobeden ni hotel odnehati, narobe, tako zgovorno in trdovratno so zagovarjali vsak svoj prav, da se je Mary že bala nasilnega prizora. Kakršni se dogajajo tod vsak dan, da, malone vsako uro — a v tem je Serge Thurman, Wessov brat, nenadoma vprašal:

»Povejte, gospodična, ali zna vaša sestra plesati?«

Vprašanje plavalasega, zagorelega velikana, ki je imel od vročine, prahu in vetra malce zariple veke, je za trenutek odvrnilo tovariše od prepira — Serge je bil namreč izmed vseh Thurmanov najvztrajnejši in najboljši plesalec.

Mary se je nehotе nasmehnila.

»Mislim, da se je naučila,« je nedoločno odgovorila, kajti pravkar jo je bilo izpreletela misel, da ji Georgijin prihod ponuja priliko, poplačati fantom razne nedolžne porednosti, s katerimi jo dražijo teh nekaj let.

»Kakšna je prav za prav vaša sestra na oko, gospodična Stockwellova?« je zdaj vprašal Pan Handle Ames, edn izmed redkih tujcev, ki so delali pri Enohu Thurmanu, vendar s Thurmani vred Teksanec.

Njegovo vprašanje, ki ga je izrekel s smrtno resnobo na obrazu, je spet razvnelo prepir. Gotovo bi se bili jalovo pričali še nekaj ur, da ni Mary posegla vmes.

»Čujte, fantje!« je vzkliknila. »Saj imam sestrično sliko; dajte, da stopim ponjo in vam jo pokažem — prepričana sem, da bo potem brž dognano, kdo izmed vas se ji jutri popelje naproti.«

Kako naj bi slika odločila, ni sicer nihče razumel, a vendar so bili vsi za to.

Gospodična Stockwellova je torej stekla v svojo sobo ter poiskala v predalu pisalne mize fotografijo stare, neomžene tete, ki je bil njen mračni, čemerni obraz pri vsakem obisku strah in groza

Nov serum proti hripi

Neki profesor zavoda za eksperimentalno medicino v Moskvi je po mnogoletnih poskusih odkril nov pripomoček zoper hrip. Pri zadnjih epidemijah hripe so ta serum preizkusili na nameščenih neke blagovine v Moskvi, ki so se javili prstovojno.

Izmed 500 moških in žensk, ki so jih obravnavali z novim serumom, so oboleli samo štirje, med ostalimi 1800 nameščenici, ki jih niso cepili, je bilo 150 primerov hripe. Imuniteta po novem cepivu traja približno mesec dni.

Svet nosi v glavi

V Helsinkih zbuja pozornost študent geografije Weino Koskilainen, ker je pri nekem izpitu prevzel nalogo, da nariše zemljisko karto po spominu. V sedmih urah je brez vsake pomoči in tudi brez vsake druge karte izvršil to delo in sicer z veliko natančnostjo. Razen celin in poudin dežel na njih je narisal vsa večja gorovja, otoke in reke in 500 mest je postavil natančno tja, kamor spadajo. Mladi mož ima dobesedno ves svet v svoji glavi.

Vohuni s padali

Vojaški sotrudnik »Exchange Telegraph« poroča svojemu listu, da so Nemci v prvem mesecu vojne skušali spraviti v Francijo vohune s padali. Vohuni so se spuščali iz letal za francoskimi postojankami. Prvi primer te vrste so ugotovili približno pred mesecem dni. Vrhovno vodstvo francoske vojske je to stvar zamolčalo. Zdaj se je sličen poskus ponovil pri Nancyju, kjer so se vohuni skušali spustiti za hrbtom francoske vojske v Nancyju. Toda vohuni so nakano spregledali in vohune obstreljevali s strojnimi, da niso dosegli svojega namena.

Nobelove nagrade

brez svečanosti

Uprava Nobelove ustanove je sklenila, da se bodo zaradi vojne podeljevale ustanove brez običajnih svečanosti. Tako je bilo tudi med svetovno vojno.

Eiffelov stolp v sivini

Pariška mestna uprava je naročila 40 ton sive barve, da bi se Eiffelov stolp za primer zračnih napadov vsaj za silo pokrtil s to barvo. Veliki oddelki pleskarjev delajo sedaj na tem, da preplešajo znameniti stolp.

Daladier na bojišču

Francoski min. predsednik Daladier, ki se je v svetovni vojni boril kot vojak, je sedaj obiskal francosko vojsko na fronti. Vidimo ga na prehodu skozi žične ovire v sprednje postojanke

Oklopnica

„Vittorio Veneto“

Ena najmodernejših bojnih ladij sedanosti

Kakor smo poročali, so v Italiji splovili te dni 35.000-tonsko oklopnico »Vittorio Veneto«, ki jo bodo skupaj z oklopnico »Littorio« postavili v prvih mesecih prihodnjega leta v službo. Nova oklopnica ima za seboj dvodnevno poskusno vožnjo v Jadranskem morju. Poročevalec »Giornale d'Italia«, ki se je udeležil te poskusne vožnje, opisuje sijajno tehnično opremo te velike bojne ladje, ki je dosegla v washingtonski bi določeno mejo in predstavlja zato eno največjih in najmodernejših velikih bojnih ladij sedanosti.

»Vittorio Veneto« ima štiri električne centrale, ki proizvajajo toliko energije, da bi zadostovala za oskrbo velikega industrijskega mesta. Samo bakrene žice za

prevajanje elektrike tehtajo 350 ton, kablji so dolgi 500 km, a nad 500 varovalk, ventilov in manometrov uravnava tek strojev. Pod vodno črto je za debelo jekleno steno druga poveljniška stanica, po kateri bi bilo mogoče krmariti ladjo in voditi bitko še naprej, tudi če bi ji odstrelili vse stolpe in zgornje dele.

Broj je oborožen z dvanaestimi topovi zoper letala, z dvanajstimi topovi po 152 mm in devetimi topovi kalibra 381 mm. Zadnji izstrelijo svoje kroglice lahko 40 km daleč. Ladijski vijak, ki ga ženejo parne turbine, tehta sam 12 ton in že po tem si lahko predstavimo mogočnost tehničnega kolosa, kakršen je ta ladja.

Vojna na morju

Epizoda iz trgovske vojne na Severnem morju. Nemški pomorski častnik izprašuje kapitana ustavišnje tuje ladje, kakšen tovar vozi in kam je namenjen

Pijan vlomilec

Najprej je obiskoval kleti, potem pa stanovanja

Sodišče v Princenhageju na Holandskem je imelo te dni opravka z zločinskimi pijanecem, ki je nekoliko dni strahoval ves okraj. Svoje delo je pričel obtoženec s tem, da se je vselil v neko prazno vilo. Tam se je udobno nastanil in je začel s pohodi v okoliške vile, kjer se je loteval lišpa, orodja in dragocenosti vseh vrst. Prva pot pa je veljala vedno kleti.

Tam si je poiškal najboljših vin in se ta-

koj opil, da se je moral pregledu blagajne včasih odpovedati. V neki vili si ga je privoščil toliko, da potem ni našel izhoda. Vlegel se je v sobo za tuje in tam zaspal. Sele zjutraj je odšel. Ko si je nakradel dovolj blaga, je sedel na kolo in v opotekajoči se vožnji skušal odpeljati s njim iz Princenhageja. Zbudil pa je pozornost ljudi in policije, ki ga je prišla in vsega pijanega izročila sodnemu zaporu.

Ob grobu svojega očeta

Odkritje nemškega vojaka na poljskem bojišču

Nenavadna usoda je hotela, da je neki nemški vojak, ki se je udeležil pohoda na Poljsko, na pokopališču v Purovu odkril grob svojega očeta, ki je padel v svetovni vojni. Z oddelkom tovarišev je urejeval popolnoma zanemarjeno grobišče, na katerem ležijo skupaj pokopani Nemci in Rusi. Ko je čutil preprost križ, je opazil na njem nenadno svoj prilepek.

Spomnil se je, da je njegov oče, kate-

rega je komaj poznal, po nekem svoječasnem sporočilu stotniškega poveljnika padel v tem delu Poljske. Dolžnost vojaku ni dopuščala, da bi se dalj časa pomudil na tem mestu, vendar je vzel z groba nekaj zemlje in jo je nosil potem v bojni vrhunec, med njimi tudi na vrh Šimborasa, ki mori v višino 6218 m.

Prvi vzpon na Kordiljere

Italijanski novinar in alpinist Piero Ghiglione se je pravkar vrnil iz Južne Amerike, kjer je prošlo poletje splezal na vrh Cerra Altara v Kordiljerah. Vršac je visok 5180 m. Pozneje se je povzpel še na tri vrhunec, med njimi tudi na vrh Šimborasa, ki mori v višino 6218 m.

A NEKDOTA

Veliki italijanski igralec Ermete Novelli je bil znan kot izredno radodaren mož. Pomagal je z denarjem vsakemu, ki ga je prosil podpore. Nekega dne je prejel pismo, ki se je glasilo: »Spoštovani gospod! Sem blagajnik in sem v zmedenosti ponovno 5000 lir. Če ne položim te vsote jutri v blagajno, mi ne preostane nič drugega kakor to, da sečem po samokresu. Usmilite se me in mi pomagajte!«

Pismo ni napravilo na Novellija vtisa lakrene izpovedi. Zato je odgovoril piscu takole: »Cenjeni gospod! Trenutno se sam nahajam v denarni zadregi in vam ne morem dati na razpolago zaželenih pet tisoč lir. Ker bi pa kljub temu rad nekaj storil za vas, vam dajem na razpolago svoj samokres. Izvolite se potruditi ponj!«

VSAK DAN ENA

»Hudiča, saj tako ne prideva nikamor! Jaz ves čas vlečem k sebi navzdol.«

»In jaz ves čas proti sebi navzgor.«

(Judge)

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopolni in ženske se računajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se računajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—

Službo dobi

Plačilno natakario
mlajšo, veselo, potrebnostjo za takoj. Hrana, stanovanje in pranje ter 150 din. Plače. Pavičič, gostinčar, Otočec.

29821-1

Perfekten

železninar
mlajši, vojašine prost, — dobi takoj ali po dogovoru stalno službo pri »Merkur P. Majdič, trgovina železnine in sanitarnih potrebščin, Kranj.

29818-1

Dva čevljarska

pomočnika
sprejemam takoj za zbito delo. Josip Lopančič, Logatec.

29817-1

Upokojenca

vestnega, zanesljivega, s pomočjo gospodarstvu, sprejemam. Hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe s prepisi dosedanjih zaposlitev na ogl. odd. Jutra pod šifro »Ljubljana 1500«.

29808-1

Natakarico

mlajšo, do 24 let, ugodno znanostjo, ki bi tudi sprejemala plačila, sprejemam. Ponudbe s sliko na gostilni »Račica Delnice«.

29836-1

Postrežnico

mlajšo, pošteno in čisto, iščem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

29834-1

Pletilje

daka zmogljive na razne stroje, sprejemam takoj. Savnik Anton, Škofja Loka.

29841-1

Pekovskega

pomočnika
kateri je zmogljive obremeniti tudi šofiranja za kraje ture — sprejemam takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Stalna služba«.

29844-1

Kuharice

samostojne, dekleta za hišo na dela, postrežnice, dobe zaposlitev v posredovalni Wolfova 10, I. dvorišče — Istanom prenočišča za ženske.

29847-1

Postrežnico

pridno, pošteno, iščem za takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

29853-1

Renomirana

trgovina
z želatino v Ljubljani sprejemam strokovno dobro izurjenega pomočnika. Ponudbe na oglas. odd. Jutra pod »Dobre reference«. Tudi knjižni fant, pošten in trenen, vajen konj, dobi službo pod gornjim naslovom.

29488-1

Potrebujemo več

ORODJARJEV,

ŽELEZOŠTRUGARJEV

in ELEKTROVARILCEV

Ponudbe poslati na FEROLIM — VINKOVCI.

Ujetnika v deželi lam

»Ko bodo ostali prebivalci zemlje« — tako je nadaljeval — »prej ali slej izbrani od svojih jalovih vojn in drugih brezumnosti, bo izšel od tod nov, krepak narod, ki bo ustanovil novo in boljše omiko. To je naša vera in za to delamo. Zato pa hočemo od najmanjše podrobnosti vedeti vse, kar se godi kjer koli na svetu.«

John je kar strmel. To razodetje je prekašalo vse, kar si je mogla naslikati njegova domišljija. Še bolj se je pa zavzel, ko mu je Titra-lama razložil, da mu ne more tu nihče s silo doživeti. Vojska jih najbrž niti ne bi mogla najti. In če bi tudi prišla, bi en sam moč, postavljen na pravi kraj, lahko zadržal največjo armado. Ker je bil John na svoji lastni koži izkusil, kako težaven je bil dostop v to čudno mesto, je moral priznati, da ima starec prav.

Blago

za zimske

suknje

kangarni,

športni ševiti

za fine obleke

R. MIKLAUC

PRI »SKOFU«

LJUBLJANA

LINGARJEVA ULICA

Pred škofijo

Solidna

postrežba!

Hubertus

plašči à din 250.—

vse vrste dežnih

plaščev, trenjakov,

suknj toploga

perila itd. nudi po

priznanih nizkih

cenah

PRESKER,

Sv. Petra c. 14.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Aloja Novak. — Voj v Ljubljani.

Lokali

Meščanski buffet

s točilnico na najpomembnejši zagrebški poziciji, bližina tramvaj, središče najmočnejše delavske frekvence, prodajo s celokupnim inventarjem in blagom, s krasnim lokalom in portalom izlobo za 9.500 din. — Provizorna eksistenca. Informacije: Poslovna Pavlovič, Zagreb, Ilica 144, 29822-19

Trgovino sadja

oziroma hranjarstvo z vsem inventarjem, prodam takoj za nizko ceno. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

29849-19

Posest

Zemljišče v

Novem mestu

v izmeri 13.000 kv. m, arondirano ali na parceli, se ugodno prodaja. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Novo mesto«, 29590-20

Stanovanje

odda

Dvosob. stanovanje v I. nadstropju, čisto, suho in zračno, balkon, parket oddam 1. decembra mirni in zanesljivi stranki. Hiša je poleg ljudske in meščanske šole. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

29832-21

Dvosob. stanovanje

kabinet (komfortno) oddam takoj ali pozneje. Beogradska 18, pri bežigradski gimnaziji.

29834-21

Stanovanja

itde

Enosob. stanovanje iščem. Ponudbe z nadbodo cene na ogl. odd. Jutra pod »Dobra stranka«.

29828-21a

2—3 sobno

stanovanje

komfortno, visoko prireditelj, ali I. nadstropje, kolodvorski okraj, ali Kersnikova, oddam 1. decembra, iščem za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Agentura«.

29852-21a

Sobo odda

Prazno sobo oddam gospodu zraven kolodvora. Poizve se v vseh poslovalnicah Jutra.

29824-23

Opremljeno sobo

manjšano, lepo, solčno, v bližini kolodvora, oddam solidni osebi. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

29838-23

Prazne sobe

primerne tudi za skladišče ali delavnico, v pritličju, oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

29831-23

Lepo sobo

opremljeno s hrano, po ceni oddam dvema gospodinjicama. Cesta 29, okolišča št. 5 pritličje, deno.

29846-23

Sostanovalec

sprejme boljša družina v prijazno sobo in dobro domačo hrano v bližini realne in tehnične. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

29750-23

Blago

za zimske

suknje

kangarni,

športni ševiti

za fine obleke

R. MIKLAUC

PRI »SKOFU«

LJUBLJANA

LINGARJEVA ULICA

Pred škofijo

Solidna

postrežba!

Hubertus

plašči à din 250.—

vse vrste dežnih

plaščev, trenjakov,

suknj toploga

perila itd. nudi po

priznanih nizkih

cenah

PRESKER,

Sv. Petra c. 14.

Sobe išče

Sobo

prijazno, solčno in zračno, s posebnim vzhodom, s souporabo kopalnice, išče stalen, miren gospod. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Center 33«.

26649-23a

Skrbno sobico

ali kabinet (opremljen) — išče za 15. november mirno, gospod. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Največ 200«.

29837-23a

Zakonski par

z otrokom, išče opremljeno sobo za 15. november — event. z vso opremo ali s souporabo kuhinje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Mirnie«.

29826-23a

Dopisi

Blondinka

tramvaj šestega, Dvignite pismo pod »Zou-Zoue« v ogl. odd. Jutra.

29850-24

Ženitve

Ženitve in moštve

boljših krogov posredujemo najvestneje in uspešno. — Prvorazredne zveze v meščanskih, uradniških, trgovskih, industrijskih, posebnih in oficirskih krogih. Prospekte razpošljamo proti nakazilu deset din v znakom — diskretno: »REZOR, Zagreb, pošta 3.«

29823-25

Živali

Foksterierja

čistokrvnega, resastega, dreširanega, prodam. Nebošič 3. nadst. (400 din).

29830-27

Klišeje

ENO IN VEČBARVNE JUGOGRAFIKA

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«

»Klišeje«